

Żebrowski, Tadeusz

Ksiądz Władysław Skierkowski (1886-1941). Folklorysta, zbieracz ludowych pieśni kurpiowskich

Studia Płockie 39, 215-226

2011

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. Tadeusz Żebrowski

KSIĄDZ WŁADYSŁAW SKIERKOWSKI (1886-1941). FOLKLORYSTA, ZBIERACZ LUDOWYCH PIEŚNI KURPIOWSKICH

Rodzina księdza Władysława, już od trzech pokoleń mieszkała w Głuzku, parafii Bogurzyn, w odległości około 10 kilometrów od Mławy, 4 kilometrów od Bogurzyna i niewiele więcej od Wojnowki, gdzie była szkoła gminna i kościół filialny, który obsługiwali księża z Mławy.¹

Ojciec Władysława, Jan po śmierci swego ojca Józefa odziedziczył gospodarstwo i ożenił się w listopadzie 1880 roku z Ewą Woźniak z Niegocina. Z małżeństwa tego przyszło na świat ośmioro dzieci, w kolejności: Antoni – 1883, Władysław – 1886, Konstanty – 1889, Marianna – 1892 (dwoje ostatnich zmarło w dzieciństwie), Franciszka – 1893, Franciszek, Anna i Jan – 1902. Matka Ewa zmarła 24 października 1905 roku. Po jej śmierci młodszym rodzeństwem opiekowała się siostra Franciszka, a i Władysław czuł się zobowiązany do ich wspierania, co przejawiało się opieką nad najmłodszym bratem Janem. Najstarszy z braci Antoni, wraz z żoną prowadzili księdzu Władysławowi gospodarstwo w Imielnicy.²

Do Wojnowki dość często przyjeżdżał wikariusz mławski, ks. Hieronim Syski, pozostający w Mławie w latach 1894-1901 – starszy brat ks. Aleksandra działającego przez wiele lat wśród Polonii amerykańskiej – zaangażowany w działalność chóru parafialnego w Mławie. Według świadectwa ks. Karola Kowalskiego, za czasów probostwa ks. Stanisława Ordon (1886-1907) pięknie rozwijało się tam życie religijne i kulturalne. Powstał chór parafialny pod kierunkiem organisty Antoniego Nowackiego, który wprowadził do liturgii śpiew gregoriański. W tym samym czasie istniał w Mławie

¹ Materiały do dziejów szkolnictwa na Mazowszu. T. I. Wydał ks. M. M. Grzybowski, Warszawa – Łowicz 1995 s. 227.

² Archiwum Diecezjalne Płockie (ADP) Akta metrykalne parafii Bogurzyn i Lipowiec; informacje rodzinne. Na gospodarstwie w Głuzku pozostał jeden z braci – Franciszek, którego syn – Jan nadal to gospodarstwo prowadzi.

także inny chór „Lutnia”, prowadzony przez Piekarskiego.³ Należała do niego miejscowa inteligencja, która niechętnie odnosiła się do chóru kościelnego złożonego głównie z mieszczan i nie chciała wspólnie z nim występować w kościele.

Organista Antoni Nowacki pochodził prawdopodobnie z Głuzka – rodzina o tym nazwisku tam występuje – co ułatwiało nawiązanie z nim kontaktu i podjęcie przez niego nauczania Władysława Skierkowskiego gry na organach.⁴

W 1902 lub 1903 r. Władysław przybył do Płocka, by podjąć dalszą naukę w tajnej szkole organistowskiej założonej przez ks. Eugeniusza Gruberskiego przy Towarzystwie Muzycznym w Płocku i ukończył ją z wyróżnieniem w klasie organistowskiej w czerwcu 1904 r.⁵ Zapewne z poręczenia ks. E. Gruberskiego otrzymał on posadę organisty w kościele poreformackim, pozostającym pod zarządem Seminarium Duchownego. W dwa lata później, po uprzednim egzaminie prywatnym w 1906 r., uzupełniał bowiem swe wykształcenie, przyjęty został do Seminarium Duchownego w Płocku, na kurs wstępny, z aprobatą władz rządowych, 7 września 1906 r. Egzamin wstępny zdał na dostateczny. Braki wykształcenia były przyczyną, że w pierwszym roku studiów humanistyczno – filozoficznych uzyskiwał stopnie dostateczne, natomiast w drugim roku, w pierwszym semestrze dobre, a w drugim już bardzo dobre. W następnych czterech latach Władysław otrzymywał z przedmiotów teologicznych oceny dobre. Także jego zachowanie oceniano jako dobre, pilne, „dobry człowiek”. Na pierwszym roku studiów teologicznych (1908/9) otrzymał Władysław stypendium w wysokości 60 rubli; na przełomie 1910/11 r. ponad miesiąc przebywał w szpitalu Św. Ducha w Warszawie z rozpoznaniem anemii i „osłabienia nerwowego”.⁶

Święcenia subdiakonatu przyjął kleryk Skierkowski 23 grudnia 1911 r., diakonatu 23 marca, kapłańskie 23 czerwca 1912 r., z rąk biskupa Antoniego Nowowiejskiego w katedrze płockiej. Przyjmował je wraz z dziewięciu kolegami wśród których byli między innymi: późniejszy biskup sufragan

³ „Śpiew Kościelny” R. 2: 1897 s. 286-7; Ks. Karol Kowalski organistę mławskiego nazywa Nawrockim, wprawdzie organista Józef Nawrocki występuje w 1908 r. w *Dziękazewie* („Śpiew Kościelny” R. 13: 1908 s. 299 i 270), ale organistą w Mławie w tymże samym roku jest Antoni Nowacki, więc on był także prawdopodobnie organistą i w 1897 r., a ks. Kowalski pomyłkowo nazwał go Nawrockim. Inne nazwisko organisty jako rzekomego nauczyciela ks. Skierkowskiego – Kwaśniewskiego – wprowadza pomyłkowo ks. W. Jezusek w swym biogramie zamieszczonym w „Miesięczniku Pasterskim Płockim” (MPP) R. 42: 1948 s. 326), za nim inni późniejsi autorzy powtarzają nazwisko Kwaśniewskiego.

⁴ Akta metrykalne parafii Bogurzyn.

⁵ W. Jezusek, Ks. Eugeniusz Gruberski in trosce o reformę muzyki i śpiewu kościelnego, „Studia Płockie” t. 1: 1973 s. 91-93; M. Skurosz, Śpiew, muzyka, organy i organiści w kościele katedralnym w Płocku na przełomie wieków w zarysie. Maszynopis s. 8-9.

⁶ ADP. Akta alumnów z lat 1892-1917.

Leon Wetmański, ks. Piotr Kontecki, ks. Marian Okólski i ks. Henryk Kamiński, z którym później współpracował w Myszyńcu.⁷

Pracę duszpasterską zaczął ksiądz Władysław, po 3-miesięcznym urlopie zdrowotnym, w Dzierzgowie k. Mławy, by od 31 lipca 1913 r. do połowy października 1915 r. podjąć pracę na wikariacie w Myszyńcu, pod kierunkiem proboszcza i budowniczego obecnego kościoła ks. Franciszka Karwackiego.⁸ Po roku pobytu w Myszyńcu, wybuchła pierwsza wojna światowa i front zbliżył się do Myszyńca już w początku września 1914 r., w czasie bitwy spaliła się plebania wraz z księgami metrykalnymi, a księża musieli się chronić przed pociskami artyleryjskimi, wraz z ludźmi w puszczy, co stworzyło możliwości do codziennego obcowania i pozyskania zaufania Kurpiów, którzy na prośbę księdza śpiewali stare pieśni obrzędowe i okolicznościowe. Zachwycił się nimi ks. Władysław już jadąc do Myszyńca w lipcu 1913 r. posłyszawszy pieśń „Leć głosie po rosie”, śpiewaną przez „Kurpia i dwie młode »ksiatuski« – kurpianeczki, skromnie ale pięknie ubrane”.⁹ Już wówczas rozpoczął ks. Władysław spisywanie tekstów i melodii kurpiowskich. W połowie października 1915 r. władze diecezjalne przeniosły wikariusza Skierkowskiego do Krasnosielca, a po niespełna dwóch latach, od 1 sierpnia 1917 r. rozpoczął on pracę duszpasterską na nowej placówce, w pobliskim Różanie, u boku ks. Klemensa Sawickiego, który kilka lat później (1925 r.) został proboszczem w Myszyńcu i u niego w latach późniejszych miał ks. Władysław oparcie w swoich badaniach i zbieraniu pieśni kurpiowskich. W sierpniu 1920 r., w czasie najazdu bolszewickiego, aresztowano ks. Władysława wraz z kilkunastu innymi mieszkańcami Różana, których bolszewicy rozstrzelali w czasie odwrotu, a on szczęśliwie ocalał, wysłany wraz z aptekarzem Kazimierzem Strupczewskim po leki dla ранego oficera; gdy wrócili z nimi, była to noc 19 sierpnia, już nie zastali ani straży, ani ранego a eskortujący ich żołnierz, za łapówkę, zwolnił ich.

Proboszczem w Ciachcinie był ks. Skierkowski od 19 grudnia 1920 do 1925 r., a w Imielnicy od 1 maja 1925 do 1941 r. Obydwie miejscowości znajdują się w sąsiedztwie Płocka, gdzie działało Towarzystwo Naukowe, w którym mógł dzielić się swoimi zainteresowaniami folklorem i pieśniami kurpiowskimi. Wpłynęło to na dalszą jego działalność w tym kierunku. W Imielnicy wypadło mu zająć się budową nowego murowanego kościoła

⁷ ADP. Księga święceń biskupa Antoniego J. Nowowiejskiego nr 138, 151, 180.

⁸ Ks. Franciszek Karwacki (1851-1917), syn Jana i Wiktorii ze Skalińskich, urodził się we wsi Krery, par. Dzierzgowo (24 września), kształcił się w Mławie i Warszawie, Seminarium Duchowne ukończył w Płocku, od 1886 r. był proboszczem we Wronie k. Płońska, gdzie zbudował kościół, od 1902 r. objął probostwo w Myszyńcu, gdzie zbudował obecny kościół, zmarł 22 lipca 1919 r. i pochowany został w Myszyńcu (MPP R. 13: 1919 s. 92).

⁹ Ks. W. Skierkowski, *Puszcza Kurpiowska w pieśni*. Cz. I, Płock 1928 s. 9.

ła – ukończył go w 1935 r. oraz plebanii i zabudowań gospodarczych.¹⁰ Do parafii należało 17-hektarowe gospodarstwo, które prowadził wspomniany brat Antoni z żoną. Przy okazji konsekracji kościoła bp Antoni Nowowiejski mianował go kanonikiem honorowym kolegiaty pułtuskiej.

Ks. Skierkowski już w początku 1926 r. w Towarzystwie Naukowym Płockim wygłosił szereg odczytów na temat Puszczy Kurpiowskiej, obrzędów i pieśni.¹¹ Treść tych odczytów ilustrował grą na fortepianie i śpiewem. Odczyty te wzbudziły duże zainteresowanie uczestników tych zebrań i zaowocowały wydaniem przez Towarzystwo Naukowe Płockie, w latach 1928-1934, dzieła „Puszcza Kurpiowska w pieśni”. Większe jeszcze zainteresowanie wywołało przygotowane i wystawione przez teatr płocki, pod dyrekcją Tadeusza Skarzyńskiego, w 1928 r. „Wesele na Kurpiach”. Bezpośrednią okazją do napisania tego widowiska była propozycja dyrektorki Gimnazjum Żeńskiego – Marceliny Rościszewskiej – aby ks. Władysław podjął się napisania na scenę wesela kurpiowskiego w tej formie, ażeby uczniowie i uczennice miejscowych szkół średnich mogli zagrać je w teatrze.¹²

Widowisko to grano najpierw w Płocku wiosną, z orkiestracją Faustyna Piaska, a latem tegoż roku w Warszawie z orkiestracją Władysława Macury.¹³ Na jednym z przedstawień w Warszawie byli obecni mieszkańcy Myszynca, którzy po spektaklu, za kulisami dzielili się z aktorami swymi wrażeniami i uwagami na temat strojów i obrzędów.¹⁴ Wydano wówczas program teatralny w obszernej broszurze, ze wstępem i omówieniem treści sztuki, pióra Adama Chętnika oraz zamieszczono w niej kilkanaście recenzji prasowych.¹⁵ Z powyższym przedstawieniem teatr płocki odbył objazd po wielu miastach w Polsce, spotykając się wszędzie z życzliwym przyjęciem. „Wesele na Kurpiach” wystawiały także młodzieżowe zespoły teatralne w Imielnicy i innych parafiach diecezji płockiej. W Imielnicy reżyserował je sam ks. Władysław i obejrzało je około 2 tys. ludzi z okolic Imielnicy. Takie powodzenie sztuki skłoniło do powtórzenia widowiska w następną niedzielę.¹⁶ Także po wojnie wystawiono je w Teatrze Ludowym w Warszawie.

¹⁰ T. Ogończyk (W. Mąkowski), Stary i nowy kościół w Imielnicy [w] „Głos Mazowiecki” R. 3: 1935 nr 138 s. 3.

¹¹ „Dziennik Płocki” R. 5: 1926 nr 16; nr 21; nr 32; nr 38; nr 50 i nr 69; „Dziennik Płocki” R. 7: 1928 nr 284.

¹² W. Skierkowski, Wesele na Kurpiach, Płock 1933 s. 17.

¹³ Tamże, s. 18.

¹⁴ Jak Kurpie z Myszynca byli na „Weselu na Kurpiach” [w] „Dziennik Płocki 1928 r. nr 297 s. 2.

¹⁵ A. Chętnik, „Wesele na Kurpiach”. Widowisko w 4 obrazach ze śpiewem i tańcami przez ks. Władysława Skierkowskiego. Libretto w opracowaniu Adama Chętnika, Warszawa 1928.

¹⁶ „Wesele na Kurpiach” w Imielnicy [w] „Głos Mazowiecki” 1936 nr 153 s. 4; Wielki sukces „Wesela na Kurpiach”. Około 2 tysiące osób na widowisku w Imielnicy [w] Tamże, nr 155 s. 3.

„Wesele na Kurpiach” można było oglądać podczas Tygodnia Sztuki Ludowej w Brukseli i Antwerpii w 1935 r. Występujący tam zespół pod dyktando Tadeusza Warchałowskiego otrzymał zaproszenie na Międzynarodową Wystawę Folklorystyczną do Londynu oraz na objazdowe występy do Holandii.¹⁷

Inny utwór ks. W. Skierkowskiego „Poczepiny albo przenosiny weselne na Kurpiach, które po zakończeniu obrzędów weselnych następują”, jakkolwiek grane były przez zespół młodzieżowy w Płocku i podczas wystawy krajowej w Poznaniu w 1928 roku, nie uzyskały tej popularności, co „Wesele” i nie zachowały się.¹⁸

Melodie kurpiowskie zawarte w wydawnictwie „Puszcza Kurpiowska w pieśni” oddziaływały na twórczość kompozytorów: Karola Szymanowskiego i Beli Bartoka.¹⁹ Czerpał z nich także Zespół Pieśni i Tańca „Mazowsze”.

Ks. Skierkowski rozpoczął zbieranie pieśni już w 1913 r., udoskonalał je, pod wpływem uwag prof. Adolfa Chybińskiego metodę ich zbierania o zapis informacyjny uwzględniający osobę, jej wiek i miejsce zamieszkania oraz sposób zapisania melodii. Prawdopodobnie od 1935 r. używał ks. Władysław fonografu do zapisu melodii.²⁰ Podczas pobytu w Imielnicy corocznie w sierpniu wyjeżdżał ks. Skierkowski na Kurpie i dokonywał zapisu nowych pieśni, uwzględniając ich warianty zasłyszane od różnych osób. Pozostał po nim ogromny zbiór pieśni, liczący – obok wydanych 790, zamieszczonych w dziele „Puszcza Kurpiowska w pieśni” – dalsze 1490 zawarte w rękopisach. Większość z nich omówiła A. Wozaczyńska w swej pracy „Pieśni kurpiowskie ich struktura i charakterystyka w świetle zbiorów Władysława Skierkowskiego”, Wrocław 1956. Rękopisy te, ocalone przez brata ks. Władysława – Antoniego, zabrał od niego w 1946 r. Józef Gajek i umieścił we Wrocławiu w zbiorach Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Część z nich wydało Towarzystwo Kurpiowskie z Ostrołęki, a reszta czeka jeszcze na opublikowanie. U rodziny pozostały jeszcze dwa zeszyty, jeden z nich zawiera 76 kolęd i pastorałek uwzględnionych także w zbiorach wrocławskich, drugi natomiast z zeszytów mieści w sobie własne melodie do 22 pieśni kościelnych. Wydane one zostały w 3 tomie w ilości 17 pieśni.

Wybuch wojny zastał ks. Skierkowskiego w Imielnicy. Jesienią 1940 r. Niemcy zażądali od Księdza opracowania referatu na temat pochodzenia

¹⁷ T. Ogończyk, Kilka uwag na tle genezy „Wesela na Kurpiach” ks. Władysława Skierkowskiego [w] „Życie Mazowsza” R. 1: 1935 nr 2 s. 33-36.

¹⁸ Tamże, s. 34; „Przenosiny na Kurpiach” [w] „Dziennik Płocki” R. 8: 1929 nr 99 s. 2 i nr 112 s. 3.

¹⁹ Ks. Skierkowskiego „Pieśni kurpiowskie” zainteresowały jednego z największych współczesnych kompozytorów, prof. B. Bartoka z Budapesztu”

[w] „Głos Mazowiecki” 1936 r. nr 293 s. 3; J. Stęszewski, Dlaczego Karol Szymanowski nie skomponował więcej pieśni kurpiowskich [w] „Muzyka” 1933 r.

²⁰ „Głos Mazowiecki” R. 3: 1935.

zwyczajów i pieśni kurpiowskich, który musiał im dostarczyć.²¹ Aresztowano go nocą 7 marca 1941 r. i wywieziono do obozu w Działdowie wraz z biskupami i księżmi z Płocka, gdzie zmarł 20 sierpnia 1941 r. Miejsce pochowania jest nieznane, prawdopodobnie w lesie pod Działdowem lub Białutami.

Po wojnie uczczono pamięć ks. Skierkowskiego tablicą umieszczoną w kościele parafialnym w Imielnicy ufundowaną przez parafian. Poświęcenie tej tablicy odbyło się w siódmą rocznicę aresztowania 7 marca 1948 r. Umieszczono na niej następujący napis:

Ś.p. Ks. Kanonik Władysław Skierkowski ur. 12. III. 1886 r. Proboszcz parafii Imielnica od 1925 r., z ofiar parafian świątynię tę zbudował. Zamordowany przez Niemców w obozie w Działdowie dnia 20 sierpnia 1941 r. Wieczny pokój daj mu Panie. (*Przedruk za tekstem zamieszczonym w MPP R. 42: 1948 s. 330*).

Portret ks. Skierkowskiego nieznanego artysty, wykonany w latach międzywojennych, znajduje się w zakrystii kościoła w Imielnicy.

Podobnie Towarzystwo Naukowe Płockie uczciło w 1978 r. tablicą pamiątkową pamięć swojego członka, umieszczając ją w korytarzu wejściowym do swej siedziby na Placu Narutowicza 8 z następującym napisem:

Księdzu
Władysławowi Skierkowskiemu
1886-1941
Członkowi Towarzystwa Naukowego Płockiego
Wybitnemu Badaczowi Pieśni Ludowych Kurpiowszczyzny,
Autorowi znakomitych dzieł *Puszcza Kurpiowska w pieśni*,
Wesele na Kurpiach, *Muzykalność ludu kurpiowskiego* i innych prac
zamordowanemu przez hitlerowców w obozie
koncentracyjnym w Działdowie
w pięćdziesiątą rocznicę wydania „*Puszczy Kurpiowskiej w pieśni*”
Towarzystwo Naukowe Płockie.

Parafia rodzinna w Bogurzynie uczciła również pamięć swego rodaka fundując mu tablicę pamiątkową umieszczoną w kościele i poświęconą 19 listopada 2000 r. następującej treści:

²¹ W. Jezusek, Ks. kanonik Skierkowski Władysław proboszcz parafii Imielnica, MPP R. 42: 1948 s. 329.

Ksiądz Kanonik Władysław Skierkowski
urodzony 13. 03. 1886 r. w Głużku na ziemi mławskiej
wyświęcony na kapłana 23. 06. 1912 r. w katedrze plockiej
zamordowany w Działdowie 20. 08. 1941 r.

Gorliwy duszpasterz
Budowniczy kościoła w Imielnicy
Zasłużony dla kultury kurpiowskiej
Ceniony w środowisku naukowym
W dowód pamięci
Proboszcz i parafianie bogurzyńscy
Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Mławskiej
Urząd Gminy w Wiśniewie
Starostwo Powiatowe w Mławie
w listopadzie Roku Jubileuszowego 2000.

BIBLIOGRAFIA

I. Rękopisy

ARCHIWUM DIECEZJALNE W PŁOCKU

Akta metrykalne parafii Bogurzyn nr 1727, 1729, 1733.

Akta metrykalne parafii Lipowiec nr 3113.

1. Ks. W. Skierkowski, Kolędy i pastorałki z Kurpiów [78 pieśni zebranych w latach 1930-1937].
2. Ks. W. Skierkowski, Zbiór pieśni religijnych na 2, 3 i 4 głosy, harmonizacja ks. W. Skierkowskiego proboszcza parafii Imielnica (zeszyt niepaginowany zawiera 24 pieśni). Są to kserokopie rękopisów ks. Skierkowskiego znajdujących się w posiadaniu bratanicy Księdza Elżbiety Dzwonkowskiej.

BIBLIOTEKA IMIENIA ZIELIŃSKICH TNP W PŁOCKU

DZIAŁ ZBIORÓW SPECJALNYCH RĘKOPIS K. 1-67.

1. Ks. W. Skierkowski, Wesele na Kurpiach. Sztuka ludowa w 4 aktach ze śpiewem i tańcami. Partytura orkiestrowa sztuki ludowej w Wesele na Kurpiach. Instrumentacja Władysława Macury. Własność ks. W. Skierkowskiego.
2. Melodie do szopki plockiej zapamiętane z lat dziecińczych podał Wacław Ciechowski, lat 65, zapisał ks. W. Skierkowski 9. I. 1934 r.

POLSKIE TOWARZYSTWO LUDOZNAWCZE. BIBLIOTEKA WROCLAW

Ks. W. Skierkowski, Rękopisy nr 625-645; 850-858; 861-863.

II. Druki

1. Ks. W. Skierkowski, *Wesele na Kurpiach*. Układ sceniczny reżyseria dyrektora Tadeusza Skarzyńskiego, muzykę opracował F. Piasek, Płock 1928 (program teatralny) s. 21.
2. Ks. W. Skierkowski, *Wesele na Kurpiach*. Widowisko w 4 obrazach ze śpiewem i tańcami przez [...] Libretto w opracowaniu Adama Chętnika, Warszawa 1928 s. 30. (jest to właściwie program teatralny opracowany przez A. Chętnika ze streszczeniem sztuki i fragmentami utworu oraz wyborem recenzji teatralnych).
3. Ks. W. Skierkowski, *Wesele na Kurpiach*. Widowisko ludowe w 4 obrazach ze śpiewem i tańcami, Płock 1933 s. 110 + 2 nlb. [+ 2 recenzje]
4. Ks. W. Skierkowski, *Puszcza Kurpiowska w pieśni*. Cz. I, Płock 1928.
5. Ks. W. Skierkowski, *Puszcza Kurpiowska w pieśni*. Cz. II, z. 1-3, Płock 1929-1934.
6. Ks. W. Skierkowski, *Zwyczaje i obrzędy pogrzebowe puszczy kurpiowskiej* [w] „Głos Mazowiecki” R. 7: 1939 nr 68-87 (odbitka szczotkowa w zbiorach Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego we Wrocławiu).
7. Ks. W. Skierkowski, *Muzykalność ludu kurpiowskiego* [w] „Kwartalnik Muzyczny” 1933 r. nr 17-18 s. 44-47.
8. Ks. W. Skierkowski, *O niektórych tańcach kurpiowskich* [w] „Polski Rocznik Muzyczny” 1936 r. II.
9. Ks. W. Skierkowski, *Puszcza Kurpiowska w pieśni*. Dzieła zebrane. T. I-III, Ostrołęka 1997-2003 (t. I zawiera przedruk wydania z lat 1928-1934 z 790 pieśniami; t. II mieści 493 melodii i piosenek po raz pierwszy wydanych; t. III pod redakcją H. Gadomskiego zawiera m. in. po raz pierwszy wydane inne pieśni religijne w harmonizacji ks. W. Skierkowskiego oraz przedruki jego artykułów z czasopism).
10. Wozaczyńska A., *Pieśni kurpiowskie – ich struktura i charakterystyka w świetle zbioru W. Skierkowskiego*, Warszawa 1956.

III.

11. Chętnik Adam, *Wesele na Kurpiach* [w] „Ziemia” T. 13: 1928 s. 219-221.
12. Chętnik Adam, *Wesele na Kurpiach*. Widowisko w 4 obrazach ze śpiewem i tańcami przez ks. Władysława Skierkowskiego. Libretto w opracowaniu Adama Chętnika, Warszawa 1928 s. 1-11.
13. Chybiński Adolf [Sprawozdania] [w] „Kwartalnik. Muzyczny” 1928 r. s. 86-87
14. Chybiński Adolf [w] „Gazetka Muzyczna” 1937 r. nr 4.
15. Chybiński Adolf, *Wspomnienie pośmiertne o Władysławie Skierkowskim* [w] „Poradnik Muzyczny” 1949 r. nr 3 s. 20.
16. Chybiński Adolf, *Przedmowa* [w] *Puszcza Kurpiowska w pieśni*. Cz. I, Płock 1928.

17. Encyklopedia Muzyki, Warszawa 1995 s. 814.
18. Gadomski Henryk, Władysław Skierkowski 1886-1941, Ostrołęka 1984 s. 30.
19. Gadomski Henryk, Od wydawcy [w] Puszcza Kurpiowska w pieśni. Dzieła zebrane. T. I Ostrołęka 1997 s. VI-VIII; T. II Ostrołęka 2000 s. VII-IX.
20. Gadomski Henryk, Nie wszystkie pieśni ocalały. Rozmowa z prezesem Związku Kurpiów Henrykiem Gadomskim. Rozmawiała Ewelina Olszewska, „Gazeta Współczesna” nr 47 z 7. III. 2001 r.
21. Grzybowski Michał Marian, Ks. Skierkowski Władysław (1886-1941) kanonik kolegiaty pułtuskiej, proboszcz w Imielnicy, zamordowany w Działdowie [w] Martyrologium duchowieństwa diecezji płockiej w latach II wojny światowej 1939-1945, Płock 1982 s. 123-124.
22. Grzybowski Michał Marian, Skierkowski Władysław (1886-1941), etnograf [w] Słownik Polskich Teologów Katolickich 1918-1981. T. 7, Warszawa 1983 s. 109-110.
23. Grzybowski Michał Marian, Władysław Skierkowski – etnograf Kurpiowszczyzny [w] „Gazeta Wyborcza” 1991 nr 27 s. 2.
24. Grzybowski Michał Marian, Ksiądz kanonik Władysław Skierkowski (1886-1941) [w] MPP R. 85: 2000 s. 542-547.
25. Helenowski Wincenty, Największy pieśniarz kurpiowski, „Orka” 1958 nr 4 s. 9.
26. Jacewicz Wiktor, Woś Jan, Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. Zeszyt II. Wykaz duchownych zmarłych, zamordowanych lub represjonowanych przez okupanta w diecezjach: chełmińskiej, częstochowskiej, łomżyńskiej, łódzkiej i płockiej oraz archidiecezji warszawskiej, Warszawa 1977 s. 323-324
27. Jezusek Waclaw, Ks. kanonik Skierkowski Władysław proboszcz parafii Imielnica, MPP R. 42: 1948 s. 326-330.
28. Kowalski Wiesław, W Bogurzynie pamiętają o ks. Władysławie Skierkowskim [w] „Niedziela Płocka” 2000 nr 50 s. I-II.
29. Kowalski Wiesław, Odświeżenie tablicy pamiątkowej w Bogurzynie [w] „Notatki Płockie” 2000 nr 4/185 s. 48-51.
30. Kozanecki Zygmunt, Wiek walki o dwie wolności, Płock 2001 s. 222, 310-311.
31. Mała encyklopedia muzyki, Warszawa 1968 s. 942.
32. Nycek Jan Bolesław, Skierkowski Władysław (1886-1941), ksiądz, etnograf [w] Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego, Płock 1983, s. 225.
33. Pajka Stanisław, Słownik biograficzny kurpiowszczyzny XX wieku, Kaździło 2008 s. 930-931.

34. Papierowski Andrzej Jerzy, Stefański Jerzy, Płocczanie znani i nieznani. Słownik biograficzny, Płock 2002 s. 546.
35. Papierowski Andrzej Jerzy, Stefański Jerzy, Płock od A do Z w tysiącletnich dziejach, Płock 2010 s. 454.
36. Skuros M., Śpiew muzyka, organy i organiści w kościele katedralnym w Płocku na przełomie wieków w zarysie. Maszynopis s. 8-9.
37. Słownik Muzyków Polskich, t. 2, Kraków 1967 s. 185-186.
38. Stęszewski J., Skierkowski Władysław, Polski słownik biograficzny, t. 38 s. 151-153.
39. Stogowska Anna, Ksiądz Władysław Skierkowski badacz kurpiowszczyzny [w] „Notatki Płockie” 1995 nr 3/164 s. 22-25.
40. Stołowska-Fuz, Ksiądz Władysław Skierkowski w służbie Bogu i Ojczyźnie, Płock 2006.
41. Szwegrub L. N., Opowiadania kurpiowskie z okolic Wolkowych i Myszyńca [w] „Literatura Ludowa” 1961 nr 4-6 s. 82-85.
42. Wąsicki T., Ks. Władysław Skierkowski [w] „Słowo Powszechne” 1955 r. nr 274.
43. Wozaczyńska A., „Puszcza Kurpiowska w pieśni” Wł. Skierkowskiego, fragment wydania [w] „Poradnik Muzyczny” 1950 nr 7/8.
44. Wybult Fr., Ks. Władysław Skierkowski [w] Towarzystwo Naukowe Płockie 1820-1830 – 1907-1957 Szkice i Materiały, Płock 1957 s. 163-5.
45. Z Towarzystwa Naukowego Płockiego [w] „Dziennik Płocki” R. 5: 1926 nr 5-6 z 16. II. 1926 r., nr 38 s. 3.

IV.

1. Z Towarzystwa Naukowego Płockiego [w] „Dziennik Płocki” R. 5: 1926 z 20. I. 1926 r., nr 16 s. 1.
2. Z Towarzystwa Naukowego Płockiego [w] „Dziennik Płocki” R. 5: 1926 z 26. I. 1926 r., nr 21 s. 3.
3. Z Towarzystwa Naukowego [w] „Dziennik Płocki” R. 5: 1926 nr 32 s. 3.
4. Maciesza Aleksander, Puszcza Kurpiowska w pieśni [w] „Dziennik Płocki” R. 5: 1926 z 16. II. 1926 r., nr 38 s. 2.
5. Maciesza Aleksander, Puszcza Kurpiowska w pieśni [w] MPP R. 21: 1926 nr 3 s. 104-106.
6. Z Towarzystwa Naukowego [w] „Dziennik Płocki” R. 5: 1926 z 2. III. 1926 r., nr 50 s. 3.
7. Puszcza Kurpiowska w pieśni [w] „Dziennik Płocki” R. 5: 1926 z 24. III. 1926 r., nr 69 s. 2.
8. Mayzner Kazimierz, Wesele na Kurpiach. Wielki dzień Teatru Płockiego [w] „Dziennik Płocki” R. 7: 1928 nr 61 s. 2.
9. Ko [narski Władysław], Jeszcze o „Weselu na Kurpiach” [w] „Dziennik Płocki” R. 7: 1928 nr 64 s. 2.

10. Ogończyk Tomasz [Mąkowski Władysław ks.], Pokłosie z „Wesela Na Kurpiach” [w] „Dziennik Płocki” R. 7: 1928 nr 75 s. 2.
11. Z teatru [w] „Dziennik Płocki” R. 7: 1928 nr 240 s. 2.
12. Z Towarzystwa Naukowego Płockiego [w] „Dziennik Płocki” R. 7: 1928 z 7. XII. 1928 r., nr 284 s. 2.
13. Jak Kurpie z Myszynca byli na „Weselu na Kurpiach” [w] „Dziennik Płocki” R. 7: 1928 nr 297 s. 2.
14. „Przenosiny na Kurpiach” [w] „Dziennik Płocki” R. 8: 1929 z 3. VI. 1929 r., nr 99 s. 3.
15. Przenosiny na Kurpiach [...] [w] „Dziennik Płocki” R. 8: 1929 nr 103 s. 2.
16. Uroczysty wieczór młodzieży [w] „Dziennik Płocki” R. 8: 1929 z 18. VI. 1929 r., nr 112.
17. Ogończyk Tomasz, Wesele na Kurpiach [w] „Głos Mazowiecki” R. 1: 1933 nr 62 s. 2.
18. Ogończyk Tomasz, Płock a Kurpie [w] „Głos Mazowiecki” R. 1: 1933 nr 80 s. 1.
19. Ogończyk Tomasz [Władysław Mąkowski], Kilka uwag na tle genezy „Wesela na Kurpiach” ks. Władysława Skierkowskiego [w] „Życie Mazowsza” R. 1: 1935 nr 2 s. 33-36.
20. Ogończyk Tomasz, Stary i nowy kościół w Imielnicy [w] „Głos Mazowiecki” R. 3: 1935 nr 138 s. 3-4.
21. Wielki sukces „Wesela na Kurpiach” [w] „Głos Mazowiecki” R. 4: 1936 nr 155 s. 3.
22. Ks. Skierkowskiego „Pieśni Kurpiowskie” zainteresowały jednego z największych współczesnych kompozytorów prof. B. Bartoka z Budapesztu [w] „Głos Mazowiecki” R. 4: 1936 nr 293 s. 3.

V. Recenzje

Recenzje zamieszczone we fragmentach [w] Głosy Prasy o pierwszym Teatrze Regionalnym [zob.] Wesele na Kurpiach [...] ks. Władysława Skierkowskiego, Warszawa 1928 s. 25-30.

1. Mayzner Kazimierz, „Dziennik Płocki” (1928 nr 61).
2. Konarski Mieczysław, „Dziennik Płocki” (1928 nr 64).
3. Z [abierowski] St [aniśław], „Życie Włocławskie” (1928).
4. Zabierowski Stanisław, „Epoka” (1928).
5. Zast. [André Lucjan lub Nowaczyński Adolf], „Rzeczpospolita” (1928).
6. Śliwicki Zygmunt prof., „Gazeta Chłopska” (1928).
7. Grzymała-Siedlecki Adam, „Kurier Warszawski” (1928).
8. A. S. K., „Polska Zachodnia” (1928).

9. Boy-Żeleński, „Kurier Poranny” (1928).
10. Rey-Rytardowa Helena, „Wiadomości Literackie” (1928).
11. Horzyca Wilam, „Droga” nr 4 (1928).
12. Mikięta Janusz „Ekran i Scena” (1928)

Recenzje zamieszczone [w] Ks. Władysław Skierkowski. *Wesele na Kurpiach*, Płock 1933 s. 109-111.

13. Horzyca Wilam, „Droga” nr 6 (1928).
14. Puget Ludwik, „Czas”.

Zusammenfassung

Skierkowski Władysław (12 III 1886 – 20 VIII 1941), der Sohn von Johannes und Eva Woźniak, wurde im Dorf Głuźek, Pfarrei Bogurzyn, in der Nähe von Mława geboren. Er studierte zuerst an der Orgelschule und sodann im Priesterseminar in Płock (1906-1912). 1912-1920 arbeitete er als Vikar in einigen Pfarreien, 1920-1941 als Pfarrer in Trzepowo (bis 1925) und Imielnica, wo er u. a. eine Ziegelkirche erbaut hat. 1914-1915 war er in Myszyniec (Kurpien-Land) tätig. So kam er mit dortigem Gesang in Berührung, für den er sich auch nachhaltig begeistern ließ. In den 20-er Jahren komponierte er *Wesele na Kurpiach* (Hochzeit auf dem Kurpien-Land). Das Stück wurde später in Płock und Warschau sowie im Ausland aufgeführt. Jedes Jahr, in seiner Ferienzeit, widmete sich Pfr. Skierkowski ebenfalls dem Sammeln von Volksliedern. So gab er in den Jahren 1928-1934 eine Sammlung von 790 Liedern unter dem Titel *Puszcza Kurpiowska w pieśni* heraus. In den Jahren 1997-2003 wurde vom Kurpienverband seine gesamte Liedersammlung in drei Bänden herausgegeben. Am 7. März 1941 wurde er von der Gestapo verhaftet und am 20 VIII 1941 im Konzentrationslager Działdowo (Soldau) ermordet.